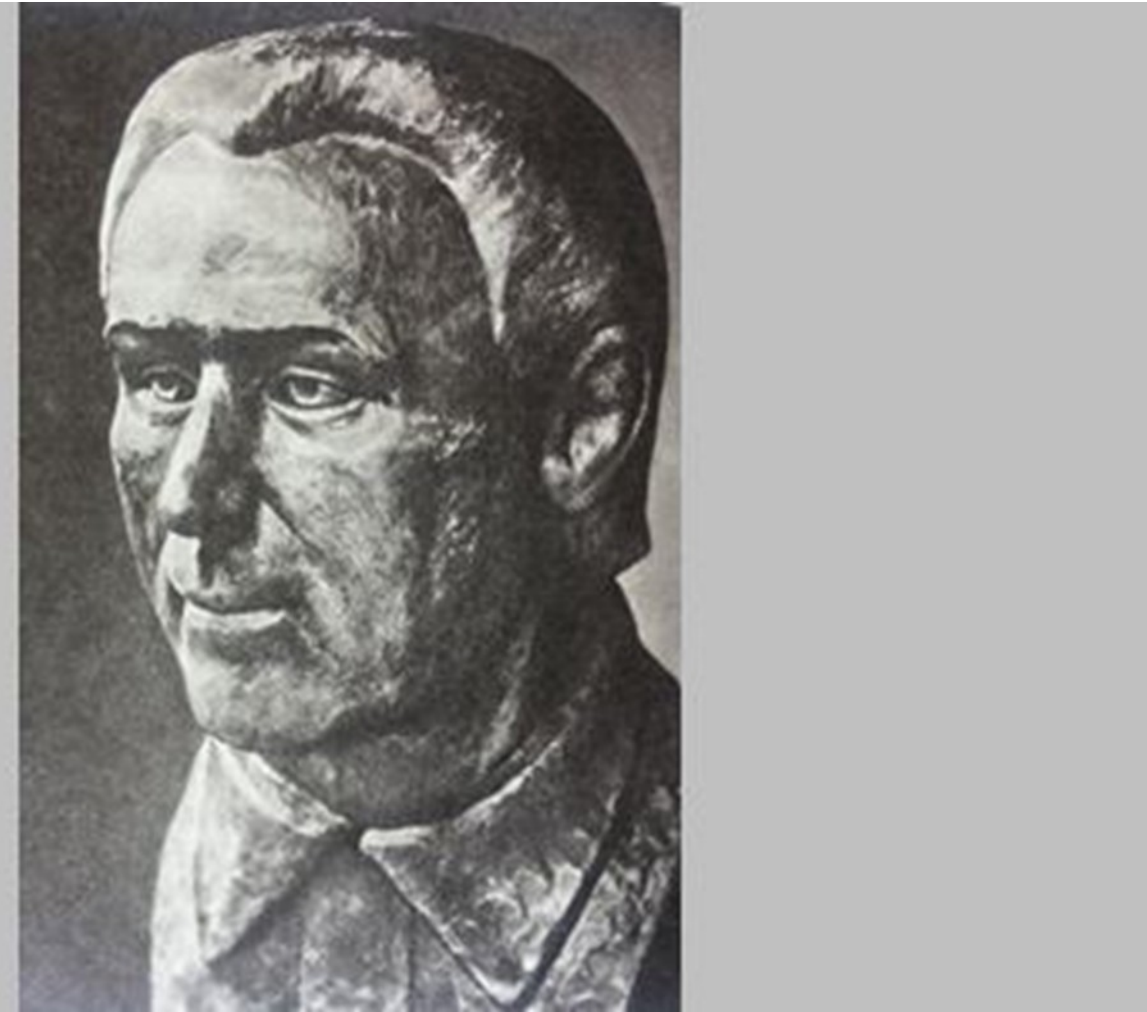

KRISTIJONAS DONELAITIS

1714 - 1780

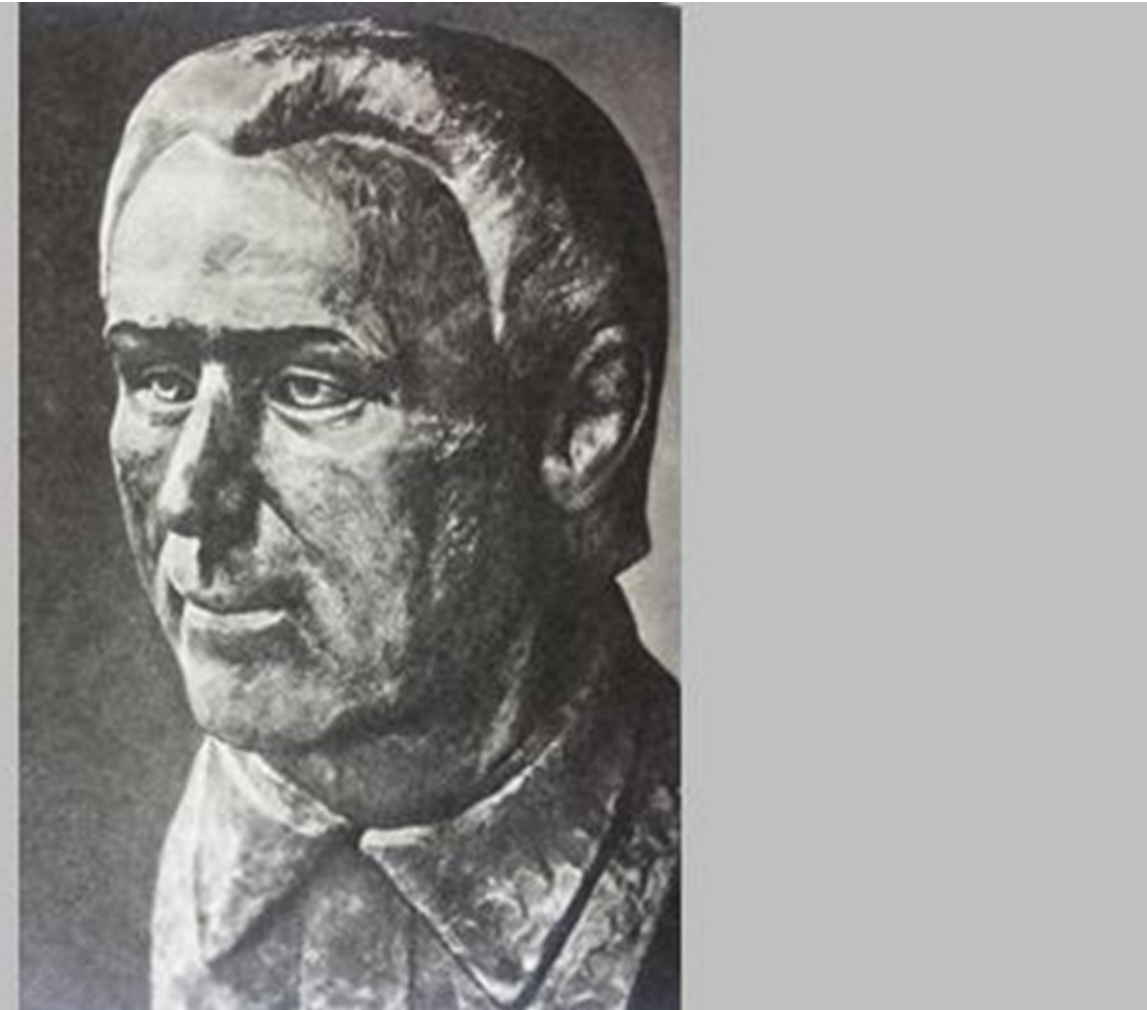

Kristijonas Donelaitis byl luteránský kněz na Malé Litvě.

Absolvoval teologické studium na Královecké univerzitě.

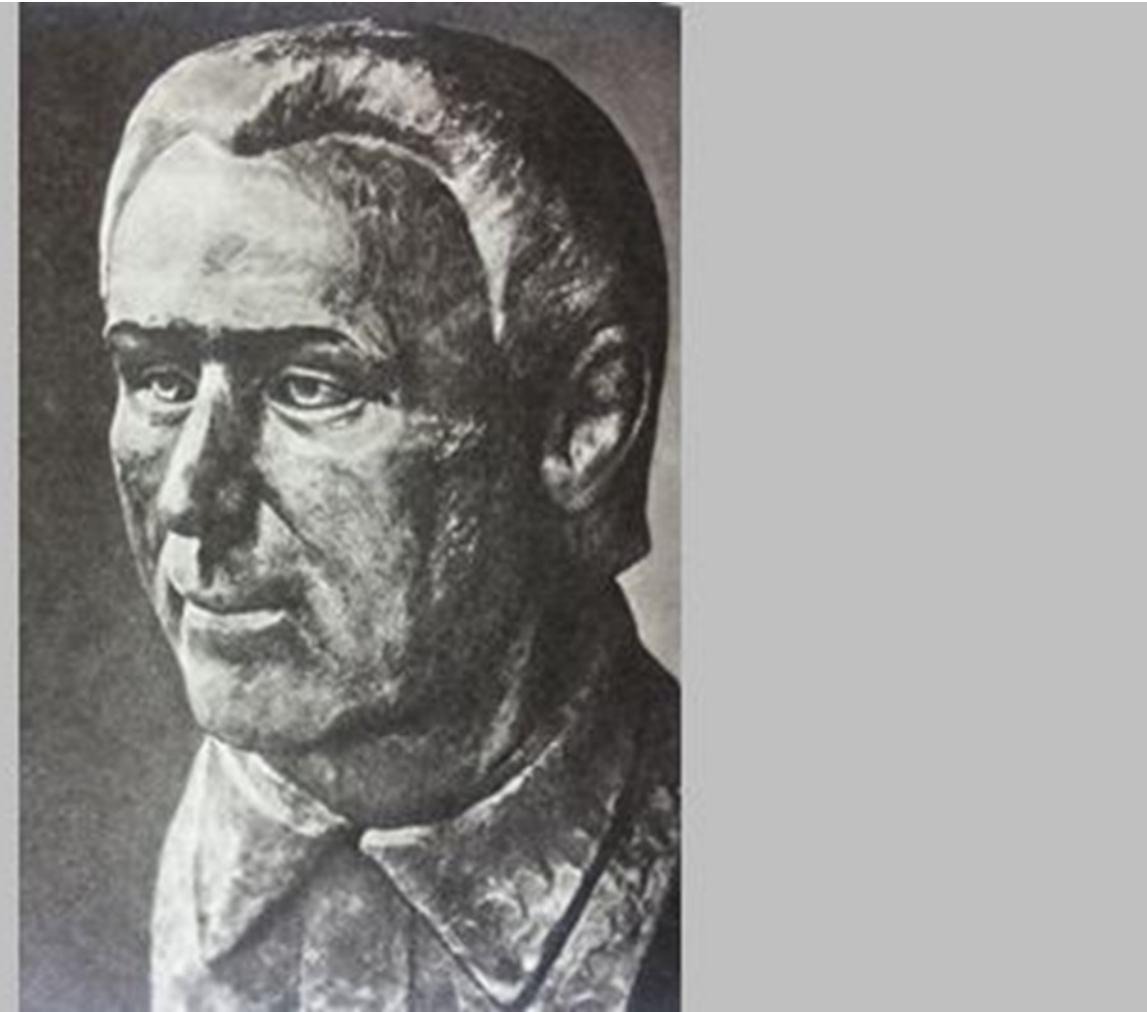
Působil jako farář v obci Tolminkiemis.

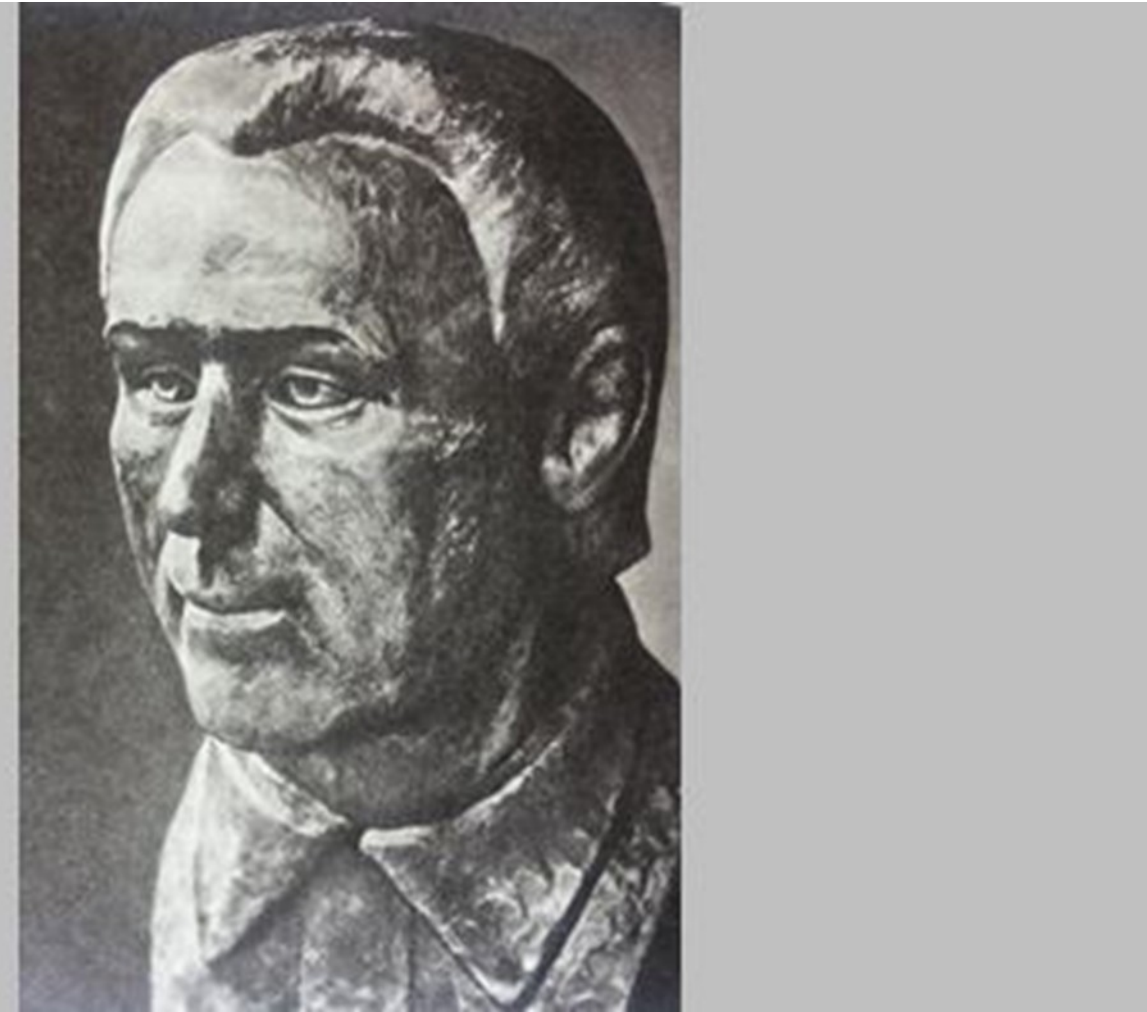
Kristijonas Donelaitis
napsal didaktický epos
Metai („Roční doby“)
a
šest bajek

Texty vznikly někdy mezi
rokem 1736 až 1775.

Za života nic z toho
nevydal tiskem.

Literární dílo Kristijonase Donelaitise je základním kamenem litevské literatury. Jsou to první vskutku kvalitní literární (tzn. nenáboženské) texty evropského významu. Je to doposud nejcitovanější litevské literární dílo. Donelaitis je zakladatelem litevské literatury.

První vydání eposu
Metai vyšlo roku 1818 v
Královci.

Dílo k tisku připravil
Ludwig Rhesa.

Jau saulele wēl atkōp dāna buddinō swiera,
Dr Ziemāš paltāš Trupis pergāndimā jūciv.
isaležū Premanis sū Lēdais fugaišči pāgāwo,
Dr puttōdams Saiegō wifur i. Riekā pāwirto.
Tū Laukūs Orāi Drungai gairwidānē glāstē,
Dr Lātēlēs wifonias i. Numirowū sū pānkē.
~~gairwidānē~~ sū gillāis wifāis i. sū buddinō ~~atkōp~~ keltis.
O Laukū Kalnāi sū Klāncis pāmētē ~~skandās~~.
Wiflāb, kās Luddešs. Biaucybej numirē wērkdamō,
Wiflāb, kās Eirē gywēdamō pēnčiemāwōjōw ~~atkōp~~
atē po fawō kōrri pēr Ziemā šiwō mēgājōw,
Wiflāb tū Pulkāis i. plādo Wāfārā swēikit.

Jūnkis sū Zēpkāis i. pālto Pāpāliō traukēs.
Wāronas in Wārnai sū Zārkānōs argi Pēlēdānōs,
Pēlēš sū Wāikāis, in Kūrnjēi gillūmā gyvē.
Musēs in Wābālai, Udai sū Kaimēnē Blāšū,
Mūs, jau wārgyt wēl Pulkāis wifur sū sūwinkō,
Dr Pōnir taiš, kaip Buris i. gēllē. ~~Wiflāb~~
Bēt in Bittinō jau gēimynā fawō pābuddit,
Dr priē Darbo fast. bāy kē pelnyz, nūšimētō.
Tū Pulkāi sū pro pļyštāis i. sū lū sū pāgāwo,
Dr Lakšydešči sū Birbynešs zaišči pādējō,
O Worāi Kampūs, sēdēdānē Wāspālišs āndē,
Argi mēdžōt, sūklis tylōmō kōpēgēdānē mēggē.
Bēt in Mēškōw in Wilkai sū kōkēdānē djaugē,
Dr suplēpit, kē tylōmō i. Pāgiri traukēj:
Atlē kōkē sūwai nūwienō i. diddēliō Pulko
wērkdamō, ar sūfēndamō mūs Lakšyž, nē sūgryž.

Epos *Metai* je poměrně rozsáhlý básnický text – cca 3000 veršů.

Je napsán v hexametu (jeden z antických básnických metrů)

Jau saulele vel atkopa dāva buddiā sūiera,
Dr žiemās paltar Trupis pergoandimā jūciv.
Valcū Premanis sū Lēdais jūgaisi pāgāvo,
Dr puttādams Saiegs visur i. Niekā pāvīrto.
Tū Laukūs Orāi Drungai zaiwidānē glāstē,
Dr Lātēlēs wisōnias i. Numiōvāsi pānkā.
~~Dr Lātēlēs wisōnias i. Numiōvāsi pānkā.~~ Kiltis
O Laukū Kalnāi sū Klānēis pāmētē vārdas.
Wislāb, kās Lūdēns. Biauvēlēs numirē vērkdamo.
Wislāb, kās Eirē gviēdamo pēnēmāvojān. ~~atpā~~
Dr po fāvō Kērnā pēr žienu. Lūvā mēgājos.
Wislāb tū Pulkāis i. Plāido Wāfārā sūcikit.

Jūnkis sū Zēpkāis i. Pāltis Pāpālis zraukiv.
Wārnas in Wārnāi sū Zārkāms argi Pēlādāms.
Pēlēs sū Wāikāis, in Kūrnjēi zillūmā gyvē.
Musēs in Wābālai, Udai sū Kaimēnē Blāsi.
Mūs, jau wārgit vel Pulkāis wisur sūfirin ko.
Dr Pānis taip, kaip Barūs i. gēl. ~~Wāfārā~~
Bīt in Bittinē jau žeimynā fāvō pābūdīt.
Dr prie Darbo fast. bāy kā pelnyz. nūšimētō.
Tū Pulkāi sū pro plūstāis i. lūy sū pāgāvo.
Dr Larkstydānē sū Birbynās zaiši pādējo.
O Wōrāi Kāmpūs, jēdādānē Wāpātūs āndē.
Dr gi mēdāt, Siaklūs tylomē kopēdādānē mēggē.
Bēt in Mēškā in Wilkāi sūkinedānē djaugē.
Dr suplēpit. kā tylomē i. Pāgiri traukē.
Šlē kānē Dvāi nevwienē i. Diddēlio Pulko
Werkdamo, ar Dufēdamo mūs Larkyž. nē sūgryž.

Originālnī text nemēl žādny
„zastřešujīcī“ nāzew. Donelaitis
pojmenoval pouze jednotlivé čāsti
eposu a to nāsledovně:

*Pavasario linksmybės – Jarní
radovánky*

Vasaros darbai – Letní práce

Rudenio gėrybės – Podzimní dary

Žiemos rūpesčiai – Zimní starosti

Jau saulele vel atkopa dāva buddiā sūiera,
Dr ziēnāš paltāš Trupis pergrāndimā jūkie,
isaležū Premanis sū Lēdāis jūgāišti pāgāvo,
Dr puttādamā Saieģā wifur i. Niekā pāwirto.
Tū Laukūš Orāi Trunģi zaiwidānē glāstē,
Dr Lātēlēs wifonias i. Numirowūš pānkē,
~~gāwā~~ sū gillāis wifāis i. sūbuddiā ~~at~~ keltis,
O Laukūš Kalnāi sū Klānēis pāmētē vārdāš.
Wiflāb, kāš Lūdēns. Biauzybej, numirē wērkdamā,
Wiflāb, kāš Eirē gywēdamā pēnģēmāwōjāw ~~at~~ wēpā,
Dr po fawō Kōrri pēr ziēnā, Lūwā mēģējēš,
Wiflāb tū Pulkāis i. sū līndā wāfārā sūwēkīt.

Jūnkis sū zēpāis i. sū pālto Pāpāliē zraukēš.
Wāronāš in Wārnāi sū zārkānāš wēpēlādānāš,
Pēlēs sū wāikāis, in Kūrnģēi sū lūmāš gyvē,
Mūšs in Wābālai, Udāi sū Kaimēnē Blāšū,
Mūs, jau wārgyt wēl Pulkāis wifur sū sūwāko,
Dr Pōnir tāi, kāi, Buris i. gēllē, i. sū sūwō,
Bīt in Bittirāš jau zēimynāš fawō pābuddīt,
Dr priē Dārbo fāst, bāy kā pēlryz, nūšmāš,
Tū Pulkāi sū pro pļyštāis i. sū lū sū pāgāwo,
Dr Larkstydānē sū Birbynēns zaišti pādējō,
O Worāi Kāmpūš, sēdēdānē Wāspālūs āndē,
Drģē mēģjāt, sūklūs tylōmāš kōpēģēdānē mēģģē,
Bēt in Mēģkār in Wilkāi sū kōkēdānē djaugēš,
Dr sūpēšit, kā tylōmāš i. Pāģirri traukēš,
Šlē kōkēš sūwāi nēgwēns i. sū dīdēliē Pulko
wērkdamā, ar sūfēndānāš mūs Larkst, nē sūģyģēš.

Název *Metai* není původní: navrhl jej Ludwig Rhesa („*Das Jahr in vier Gesängen*“) a pozdější badatelé jej převzali.

Také není známé pořadí jednotlivých částí tohoto eposu, Donelaitis se nikde nevyjádřil, v jakém pořadí zamýšlel části uspořádat.